

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA

Číslo konania: KPUBB-2022/15612-3/67080/GRE

Banská Bystrica, 12.08.2022

Vybavuje, kontakt Mgr. Gregová/045 245 11 24

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný správny orgán na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), v spojitosti s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“) vydáva toto

rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“ alebo „správny orgán“) podľa § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona

rozhodol

o zámere vlastníka, Mesta Banská Štiavnica, Radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica vykonať reštaurovanie národnej kultúrnej pamiatky výtvarnej povahy (ďalej len „NKP“) „socha – Panna Mária Immaculata“, evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) pod č. 2491/1, Radničné námestie, parc. C-KN č. 5833, k. ú. Banská Štiavnica; situovanej v Pamiatkovej rezervácii Banská Štiavnica a v lokalite „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, zapísanej do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO; ktorý je z hľadiska záujmov chránených pamiatkovým zákonom,

prípustný

a určuje nasledovné podmienky:

- 1) Vykonať reštaurátorský výskum NKP zameraný na rozsah, stav zachovania, špecifikáciu poškodení a chemickotechnologický rozbor kamennej hmoty primárnych prvkov.
- 2) Po ukončení reštaurátorského výskumu fyzická osoba (zodpovedný reštaurátor), ktorá bude vykonávať reštaurovanie zvolá kontrolný deň za účelom vyhodnotenia výsledkov výskumu.
- 3) Na základe výsledkov reštaurátorského výskumu navrhnúť:
  - a) spôsob reštaurovania konzervačnými a rekonštrukčnými spôsobmi, zameranými na obnovu výtvarných a umelecko-remeselných hodnôt predmetnej NKP;
  - b) technológiu vychádzajúcej zo základného metodologického postupu reštaurovania – zásady zachovania originálu a reverzibilnosti sekundárnych zásahov (aplikovaných materiálov a technológií).
- 4) V súlade s § 32 ods. 5 spracovať reštaurátorskú dokumentáciu, ktorá je súčasťou reštaurovania a spracúva sa v dvoch stupňoch:
  - a) návrh na reštaurovanie, obsahujúci správu z reštaurátorského výskumu (1. stupeň),
  - b) dokumentácia vykonaných reštaurátorských prác (2. stupeň)a predložiť na posúdenie KPÚ Banská Bystrica.
- 5) Reštaurátorskú dokumentáciu spracovať v súlade s § 5 a § 6 vyhlášky Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 253/2010 Z. z., ktorou sa vykonáva pamiatkový zákon v znení neskorších predpisov.
- 6) KPÚ Banská Bystrica v súlade s § 33 ods. 6 vydá osobitné rozhodnutie o každom stupni reštaurátorskej dokumentácie.
- 7) Podľa ustanovenia § 33 ods. 7 pamiatkového zákona reštaurovanie môže vykonať:

- a) člen Komory reštaurátorov.
  - b) vysoká škola v rámci študijného programu reštaurátorská tvorba uskutočňovaného v študijnom odbore reštaurátorstvo.
- 8) Reštaurovanie NKP môže vykonať fyzická osoba s odbornou spôsobilosťou na reštaurovanie kamenných polychrómovaných sôch, kamenných architektonických článkov, muriva a nadväzujúcich omietok v interiéroch a exteriéroch historickej architektúry – S6 podľa § 5 ods. 2 písm. a) až d) zákona podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov.
- 9) Vlastník oznámi 5 dní vopred písomne KPÚ Banská Bystrica:
- a) začiatok a predpokladaný koniec reštaurátorského výskumu;
  - b) meno fyzickej osoby (zodpovedného reštaurátora), ktorá bude vykonávať reštaurovanie fasád NKP.
- 10) Každú zmenu zámeru posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.

Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica prijal dňa 07.07.2022 od Mesta Banská Štiavnica, Radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica, v zastúpení primátorkou mesta Mgr. Nadeždou Babiakovou (ďalej len „vlastník“) žiadosť o vydanie rozhodnutia o zámere na reštaurovanie NKP „socha – Panna Mária Immaculata“, ÚZPF č. 2491/1, Radničné námestie, parc. C-KN č. 5833, k. ú. Banská Štiavnica; situovanej v Pamiatkovej rezervácii Banská Štiavnica a v lokalite „Banská Štiavnica a technické pamiatky v jej okolí“, zapísanej do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO.

Vlastník v žiadosti uvádza – cit.: *„Immaculata sa nachádza pred západnou fasádou radnice. Súsošie je z druhej polovice 18. storočia. Prevládajúci sloh – neskorý barok. V zámere máme vykonať reštaurátorský výskum a návrh na reštaurovanie na podstavec súsošia, na kovové prvky a samotné súsošie. Podstavec a múr pod ním vykazuje viditeľné znaky poškodenia. Rovnako aj kovové prvky celého diela. Aj samotné súsošie si vyžaduje pozornosť. Niektoré časti už boli v minulosti reštaurované.“*

Správnemu orgánu je z úradnej činnosti známe, že NKP „socha – Panna Mária Immaculata“, ÚZPF č. 2491/1, Radničné námestie, parc. C-KN č. 5833, k. ú. Banská Štiavnica je výlučným vlastníctvom Mesta Banská Štiavnica, Radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica.

NKP je situovaná v historickom jadre mesta – pred západnou fasádou radnice, v strede umelo vytvorenej terénnej terasy oplotenej umeleckoremeselne spracovaným zábradlím; socha Panny Márie Immaculaty je orientovaná na severozápadnú stranu.

Stĺp na podstavci so sochárskou kompozíciou bol postavený na náklady a z rozhodnutia mestského senátu (podľa literatúry). Za autora súsošia je považovaný sochár František Rösser, ktorý pôsobil v Banskej Štiavnici v 1. polovici 18. storočia, a datovanie vzniku diela je 1748 (podľa literatúry).

Barokové súsošie je tvorené:

- stĺpom s podstavcom s kartušami s erbmi, na umelo vytvorenej terénnej terase oplotenej kovaným kovovým zábradlím;
- sochou panny Márie Immaculaty;
- sochami štítonosičov – anjelov – 3 ks;
- sochou archanjela Michala;
- sochou archanjela Gabriela;
- sochou archanjela Rafaela;
- sochami sediacich anjelov – 3 ks.

Šesťhranný stĺp, smerom hore sa zužujúci, je osadený na odstupňovanom podstavci s pyramidálne usporiadanou sochárskou kompozíciou vrcholiacou sochou Immaculaty pristupujúcou hlavu draka. Sochárska kompozícia je rozložená do troch etáží. V prvej umiestnený traja štítonosiči – anjeli pridržiavajúci kartuše s nápismi na štítoch a tri kartuše s erbmi. V druhej etáži traja stojaci archanjeli

a traja sediaci anjeli. V tretej etáži - na vrchole stĺpe je osadená socha Nepoškvrnenej Panny Márie – Immaculaty.

NKP bola v rokoch 1980 – 1985 reštaurovaná Štátnymi reštaurátorskými ateliérmi Bratislava. Originály boli konzervačne ošetrované, chýbajúce časti zrekonštruované, veľmi poškodené originály nahradené kópiami (*socha Panny Márie Immaculaty, 3 ks sediacich anjelov, kartuše s erbmi*) a nezachovaná sochárska výzdoba doplnená rekonštrukčnými kópiami (*2 ks štítonosičov – anjelov. Časť originálnych plastík (socha Panny Márie Immaculaty, 2 ks štítonosičov – anjelov, 3 ks sediacich anjelov)* je súčasťou zbierkových fondov Slovenského banského múzea v Banskej Štiavnici.

Zhodnotenie významu: Mariánsky stĺp predstavuje hodnotnú architektonicko-sochársku barokovú kompozíciu, ktorá je dominantou námestia od 18. storočia a tvorí jeho neodmysliteľnú urbanistickú súčasť. Ikonografickou a sochárskou skladbou sa vymyká z bežnej typológie mariánskych stĺpov v regióne.

Autenticita: Autentickými časťami NKP sú stĺp (s drakom) s podstavcom a sochy archanjelov. Kópiami podľa zachovaného originálu v torzálnom stave sú socha Immaculaty, sochy štítonosičov – na V výbežku podstavca pod archanjelom Gabrielom a na JZ výbežku podstavca pod archanjelom Rafaelom, socha sediaceho anjela na SV strane podstavca medzi archanjelom Michalom a archanjelom Gabrielom, doplnková sochárska výzdoba – kartuša s latinským nápisom na SV strane podstavca, kartuša s hladkým štítom na JV strane podstavca, kartuša s mestským erbom na Z strane podstavca, anjelske hlavičky s krídelkami (za sochami štítonosičov). Rekonštrukčnými kópiami sú socha štítonosiča na SZ výbežku podstavca pod archanjelom Michalom, sochy sediacich anjelov – na JV strane podstavca medzi archanjelom Gabrielom a archanjelom Rafaelom, na Z strane podstavca medzi archanjelom Rafaelom a archanjelom Michalom, socha letiaceho anjela pri nohách Immaculaty.

Predmetom pamiatkovej ochrany je celok – stĺp s podstavcom s kartušami s erbmi, na umelo vytvorenej terénnej terase oplotenej kovaným kovovým zábradlím; originály sôch; kópie sôch podľa zachovaného originálu v torzálnom stave, rekonštrukčné kópie sôch a doplnkovej sochárskej výzdoby.

(Odborný podklad: Mgr. Andrea Gregová: Aktualizačný list NKP, 12/2002)

Správny orgán vykonal dňa 20.07.2022 miestne zisťovanie a fotodokumentáciu predmetnej NKP. Na mieste bolo zistené: Povrch kamenných článkov terasy s múrom, podstavca súsošia aj sôch sú v dolných častiach porastené machmi a lišajníkmi; celý povrch je pokrytý usadeninami z ovzdušia. Profilované prvky terasy pod zábradlím ako aj kamenné bloky obvodového muriva terasy sú uvoľnené, na mnohých miestach došlo k vypadaniu ložnej malty, mnohé hrany sú poškodené, niektoré prvky sú popraskané. Niektoré kamenné prvky sú úplne uvoľnené. Na ploche terasy a v obvodovom murive v škárach medzi kamennou dlažbou a kvádrmi vyrastajú náletové rastliny. Kovové kované oplotenie má povrch zdegradovaný hrdzou, niektoré prvky sú poškodené – ohnuté, kotvenie oplotenia je na viacerých miestach uvoľnené. KPÚ Banská Bystrica na základe miestnej obhliadky konštatuje, že stav NKP je narušený až havarijný – uvoľnené kamenné prvky terasy, povrch kamenných prvkov je v dolných častiach porastený machmi a lišajníkmi; celý povrch je pokrytý usadeninami z ovzdušia; kované kovové zábradlie je poškodené koróziou. Z miestneho zisťovania bola spísaná zápisnica zaevidovaná do spisu pod č. KPUBB-2022/15612-2/66272/GRE. Vzhľadom na uvedené nebolo potrebné v predmetnej veci zvolať ústne pojednávanie.

Zoznam fyzických osôb s odbornou spôsobilosťou na jednotlivé špecializácie reštaurovania je zverejnený na internetovej adrese Komory reštaurátorov: <https://www.restauro.sk/vykon-povolania/specializacie-restaurovania>

Cieľom z hľadiska pamiatkovej ochrany je, aby reštaurovanie NKP bolo pripravované, navrhnuté a zrealizované s dôrazom na maximálne zachovanie pamiatkových hodnôt a uplatnenie vhodných materiálov a technológií reštaurovania.

KPÚ Banská Bystrica konal podľa § 33 ods. 2 a 4 pamiatkového zákona, posúdil predložený zámer z hľadiska individuálnych pamiatkových hodnôt NKP, záujmov chránených pamiatkovým zákonom, pričom nezistil dôvody, ktoré by pri dodržaní určených podmienok neumožňovali vykonať reštaurovanie, a preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 33 ods. 8 pamiatkového zákona bude vykonávať KPÚ Banská Bystrica.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Poučenie :

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie Krajskému pamiatkovému úradu Banská Bystrica, Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica v súlade s § 53 a 54 správneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

Ing. Ladislav Huňavý
zástupca riaditeľky
Krajského pamiatkového úradu
Banská Bystrica

Doručuje sa (s opakovaným doručením)

Mesto Banská Štiavnica, radničné námestie 1, 969 24 Banská Štiavnica, IČO: 320 501

Na vedomie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, Lazovná 8, 975 65 Banská Bystrica;

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, pracovisko Banská Štiavnica, Dolná ružová 7, 969 01 Banská Štiavnica, č. tel.: 0452451111; podatelna.bs@pamiatky.gov.sk - na založenie do spisu